

POSTANOWIENIE

14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 14 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R. F. i M. F.
przeciwko [...] spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej [...] spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 11 grudnia 2023 r., I ACa 2126/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko [...] S.A. z siedzibą w W., R. F. i M. F.,
wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 53.684,79 zł i kwoty
29.950,13 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 10
września 2019 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń spełnionych przez
powodów w okresie od 28 kwietnia 2009 r. do 28 czerwca 2019 r. oraz o ustalenie

nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe E. Nr [...] zawartej 28 lutego 2008 r. pomiędzy powodami, a K. S.A. w W., jako poprzednikiem prawnym pozwanego. Strona powodowa wniosła ewentualnie o zasądzenie od pozwanego Banku na rzecz powodów łącznie kwoty 11.773,84 zł oraz 29.950,13 CHF tytułem zwrotu nienależnie pobranych przez pozwanego rat kapitałowo - odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powodowie повинien spłacić po wyeliminowaniu z umowy niedozwolonych postanowień umownych w okresie od 28 stycznia 2013 r. do 28 czerwca 2019 r. Pozwany [...]. S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z 2 sierpnia 2022 r., Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, w szczególności, zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 53.684,79 zł oraz 29.950,13 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 września 2019 r. do 2 sierpnia 2022 r., z tym, że spełnienie świadczenia powinno było nastąpić za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów R. F. i M. F. pozwanemu [...]. Spółce Akcyjnej w W., kwoty 250.000 zł albo zabezpieczenie roszczenia pozwanego o zapłatę tej kwoty (I); ustalił nieistnienie stosunku prawnego, wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe E. Nr [...] zawartej 28 lutego 2008 r. pomiędzy powodami, a poprzednikiem prawnym pozwanego K. Spółką Akcyjną w W. (II); oddalił powództwo w pozostałej części (III).

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w zakresie jego pkt.: I, II oraz IV. W apelacji zarzucano, że Sąd I Instancji wydając wyrok, w zaskarżonym zakresie, dopuścił się naruszenia wyszczególnionych w jej treści przepisów prawa procesowego oraz materialnego. W rezultacie strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części. W odpowiedzi na apelację pozwanego, powodowie wnieśli o jej oddalenie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku apelacja była bezzasadna w całości. Sąd Apelacyjny przychylił się do poglądu wyrażonego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy o nieważności spornej umowy kredytowej. Jak zważył Sąd II instancji skutkiem abuzywności spornych zapisów umownych określających główne

świadczenia stron, wobec wyraźnej woli powodów i niemożliwości jej uzupełnienia innymi postanowieniami umownymi, jest nieważność umowy. Sąd II instancji podzielił również pogląd Sądu Okręgowego, że skutkiem uznania zapisów umownych za niedozwolone klauzule jest ich eliminacja z umowy zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., gdyż przepis ten nie przewiduje możliwości zastąpienia wyeliminowanego zapisu umownego jakimkolwiek zapisem umownym. W rezultacie takie postanowienia umowy należało, w ocenie Sądu odwoławczego, uznać za nieważne. W dalszej kolejności Sąd II instancji stwierdził, że niemożliwe było zastąpienie niedozwolonych klauzul indeksacyjnych kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP na podstawie art. 358 § 2 k.c. czy art. 24 ustawy o NBP, z tej przyczyny, że sądy nie pełnią funkcji prawotwórczej i nie są uprawnione do modyfikowania umów kredytowych po uznaniu za niedozwolone klauzul indeksacyjnych czy denominacyjnych oraz zastępowania ich innymi miernikami wartości. Sąd odwoławczy wskazał też, że unieważnienie umowy nie narusza interesu konsumentów powodów ani pozwanego Banku, stanowiąc jednocześnie dla niego sankcję za zawarcie w umowie klauzul abuzywnych. Odnośnie do zarzutu potrącenia, zawartego w odpowiedzi na pozew, w ocenie Sądu odwoławczego nie mogło być ono uznane za skuteczne, bowiem w dacie jego złożenia wierzytelność przedstawiona do potrącenia nie była jeszcze wymagalna. Nadto, jak zauważył Sąd II instancji, Sąd Okręgowy nie dopuścił się także naruszenia art. 455 k.c. zasądzając odsetki ustawowe za opóźnienie od 10 września 2019 r. do 2 sierpnia 2022 r.

Ostatecznie wyrokiem z 11 grudnia 2023 r., Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego.

Pozwany [...] Bank Polska S.A. z siedzibą w W., skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, poprzez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, tj.: art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13; art. 385¹ § 1 k.c. i § 3 k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i § 3 k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c.; art. 56 k.c. w zw. z art. 41

ustawy - Prawo wekslowe, stosowanego na zasadzie *analogii legis*; art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c., oraz art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie do tego punktu kilkudziesięcioma przepisami; art. 69 ust. 3 ustawy - Prawo bankowe w zw. art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. oraz w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 455 k.c.; art. 385¹ § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; oraz na zarzutach naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.: art. 156¹ k.p.c. i art. 156² k.p.c. w zw. z art. 212 § 2 k.p.c. poprzez ich błędne niezastosowanie.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na - istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., odnośnie do kwestii, „które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytu indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne, a w przypadku stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do ustalania kursu franka szwajcarskiego narusza rażąco interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami: czy abuzywna jest wówczas wyłącznie Klauzula Kursowa określająca sposób ustalenia wartości franka szwajcarskiego, czy też wszystkie postanowienia dotyczące indeksacji kredytu, tj. Klauzula Kursowa i Klauzula Ryzyka Walutowego stanowiąca, że wysokość zobowiązań z umowy kredytu zależna jest od zmiennej na przestrzeni obowiązywania umowy wartości waluty obcej?”; oraz z uwagi na - występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odniesienia się przez Sąd Najwyższy do następujących kwestii: „czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego, tj. na etapie, poprzedzającym etap zastępowania postanowienia abuzywnego przepisem dyspozytywnym, o którym mowa w orzeczeniach TSUE C-26/13 Kdsler, C-260/18 Dziubak i C-932/19 OTP Jelzalogbank Zrt, dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego) w zakresie, który był regulowany przez abuzywną normę, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy - Prawo wekslowe lub art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie kilkudziesięcioma przepisami, z których na

zasadzie analogii iuris lub analogii legis wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP?"; „czy oceniając możliwości obowiązywania umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, po usunięciu postanowienia abuzywnego zgodnie z prawem krajowym, należy brać pod uwagę stan prawny z: (i) dnia zawarcia umowy, (ii) dnia powstania sporu czy (iii) dnia orzekania?"; „czy jeżeli bez abuzywnego postanowienia umowa kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miałby miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia?"; czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnej Klauzuli Kursowej określającej sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego, na potrzeby operacji związanych z indeksowaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu?"; „czy rozważając unieważnienie umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej na skutek uznania, że postanowienia odsyłające do tabeli kursów (klauzula kursowa) mają charakter niedozwolony należy mieć na względzie wyłącznie oświadczenie kredytobiorcy, czy badać również, czy określone rozstrzygnięcie prowadzi do zrealizowania celu Dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich?"; „czy w sytuacji, jeżeli kredytobiorca wystąpił z inicjatywą zawarcia aneksu, w którym doprecyzowany został sposób tworzenia kursów w tabeli kursów, kredytobiorca mając możliwość swobodnego zapoznania się z treścią aneksu i zrezygnowania z jego zawarcia, dobrowolnie zawarł ten aneks, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że opisany sposób tworzenia tabel kursowych jak ten, który znajduje się w aneksie nie narusza interesów konsumenta można mówić, że konsument nie wyraził świadomej zgody na dalsze obowiązywanie określonego postanowienia, a w konsekwencji nie pozbawił umowy ewentualnego, abuzywnego elementu, regulującego kwestie dokonywania przeliczeń walutowych pomiędzy stronami?".

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania przez Sąd Najwyższy o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu bowiem do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

[PG]

[a.ł]

